

AZ ÉRETTSÉGI VIZSGÁK SZEREPE A CÉLNYELVŰ KÖZÉPISKOLAI FÖLDRAJZOKTATÁS GYAKORLATÁBAN

T-22

Kapusi János

Debreceni Egyetem, Földtudományok Doktori Iskola

Kulcsszavak: célnyelvűség; kétszintű érettségi vizsga; két tannyelvű oktatás; középiskolai földrajzoktatás

Magyarországon a két tanítási nyelvű és nemzetiségi képzésekben tanuló középiskolai diákoknak a magyar nyelven kívül tíz másik nyelven is lehetősége van földrajzérettségi-vizsgát tenni. Ezzel a földrajz – célnyelvűség tekintetében – a választható érettségivizsgatárgyak éllovasai közé tartozik. Az idegen nyelven tett közép- és emelt szintű érettségi vizsgák jelentős feladat elé állítják a tanulókat, de a szaktanárok számára sem kisebb a kihívás, hiszen eredményességükhöz a nyelvi fejlesztés és a szaktárgyi oktatás célrendszerének és módszereinek összehangolására van szükség.

Jelenleg több mint 150 középiskolában folyik két tanítási nyelvű vagy nemzetiségi képzés, ezek több mint felében jelen volt vagy van a földrajz mint az idegen nyelven tanított tárgyak egyike a kétszintű érettségi vizsgarendszer bevezetése óta eltelt időszakban. Egyidejűleg több ezer tanuló vesz részt olyan órákon, ahol ezt a tárgyat idegen nyelven tanulja, és bár csak egy részük választja majd érettségi tárgyként a földrajzot, vizsgáik eredményességéből következtethetünk az iskolákban folyó munka sikerességére is. A célnyelven tett földrajzérettségek nemcsak a középiskolai nyelvi képzések színességéről tanúskodnak, hanem a tárgyválasztás népszerűségét is mutatják, hiszen az eddigi vizsgaidőszakok szinte mindegyikében került sor célnyelvű földrajzérettségire.

A 2021 őszi vizsgaidőszakkal bezárólag közel 7200 közép- és emelt szintű vizsgára került sor földrajzból idegen nyelven, a vizsgaszámok pedig nyelv, iskolatípus és földrajzi eloszlás terén is jelentős különbségeket, területi sajátosságokat mutatnak. Az elmúlt tizenhét év adattömege mellett a célnyelvű földrajzoktatás módszertanát és az érettségi vizsgának a tanítási folyamatra gyakorolt hatását is érdemes vizsgálni, legyen szó vizsgakövetelményekről, feladattípusokról vagy a vizsgán megjelenő nyelvi és szaknyelvi tartalmakról.

Az előadás az érettségihez kapcsolódó dokumentumok és statisztikai adatsorok elemzésére, interjúk tapasztalataira és szaktanári gyakorlatra építve mutatja be a célnyelven tett közép- és emelt szintű földrajzérettségi-vizsgák eloszlásának területi sajátosságait, a vizsga és a vizsgaszervezés célnyelvi dimenzióit, valamint az érettségi iskolai szakmai munkára gyakorolt hatásait. Ennek az oktatásföldrajzi vizsgálatnak a szükségességét nemcsak másfél évtized tapasztalatai, hanem az iskolarendszer és a kerettanterv változásai, valamint a földrajzérettségi-vizsga szerkezetét érintő, 2024-től bevezetésre kerülő átalakítások is indokolják.

A témaválasztás aktualitásához tartozik, hogy a természettudományos tárgyak idegen nyelven történő oktatásáról általában rendkívül kevés kutatás és publikáció áll a szakmai közösségek, döntéshozók, pedagógusok rendelkezésére, ez a terület az oktatás kevésbé vizsgált területei közé tartozik.